

Nr 235

Av fröken **Nordström m. fl.**, om vidgad rätt till statsbidrag till barn-
tandvård.

(Lika lydande med motion nr 267 i Andra kammaren)

Stockholm i januari 1963

Margareta Nordström

Göran Karlsson

Eric Carlsson

Nr 236

Av herr **Nyman m. fl.**, om utnyttjande av frivilliga krafter i social
verksamhet, m. m.

(Lika lydande med motion nr 276 i Andra kammaren)

I större kommuner sker kontinuerligt en utvidgning av socialverksamheten för att göra den mer tidsenlig och framför allt i stånd att följa upp de intentioner i lagstiftningen för barnavård, nykterhetsvård och socialhjälp m. m. som bl. a. går ut på en förbättrad verksamhet i förebyggande och uppföljande syfte. Den nya socialgiven siktar till att avskaffa de sista resterna av fattigvård och försöka lösa den hjälpbehövande människans hela situation i ett alltmer komplicerat samhälle.

Socialvården har hitintills på grund av otillräckliga resurser varit alltför mycket inriktad på att i första hand söka avhjälpa de akuta behoven. Gemensamt för de flesta sociala samhällsinsatserna har varit och är i stor utsträckning fortfarande, att de hjälpbehövande under en tid får samhällets stöd i en akut situation och ofta i form av en punktinsats av något socialt specialorgan i motsats till den numera tämligen allmänt accepterade familjevårdsprincipen. Därefter lämnas ofta den "rehabiliterade" att klara sig själv. De många återfallen, av vilka givetvis åtskilliga är ofrånkomliga, talar dock för att vederbörande ofta släpps för tidigt och att socialvården icke räcker till för en nödvändig uppföljning av fallen. Samhällets hjälpåtgärder får därför ofta icke avsedd effekt, blir icke den hjälp till självhjälp som är målsättningen. Utan en riktig planering och uppföljning och samverkan mellan socialvårdens olika organ för att lösa den hjälpbehövandes hela situation blir åtgärderna ofta alltför sporadiska och ineffektiva.

I kommunerna försöker man lösa sina sociala problem genom att öka ut staben av tjänstemän, i den mån sådana finns att tillgå. Det går dock icke att lösa samhällets alla vårdnads- och hjälpproblem med enbart tjänstemän. Samhället bör också kunna räkna med medborgarnas frivilliga insatser. Många fler medborgare skulle säkerligen kunna göra en insats för människor som behöver deras hjälp och stöd, om de stimulerades därtill på ett riktigt sätt av samhället. Frågan är emellertid

hur det allmänna med stimulansåtgärder bäst kan hjälpa enskilda och organisationer till ytterligare personliga och ekonomiska insatser för medmänniskor. Möjligheten att få göra avdrag å skatt för gåvor till välgörande ändamål har tyvärr icke hitintills ansetts lämpligt av riksdagsmajoriteten.

Människans trygghet och sociala anpassning i samhället är emellertid icke enbart ett ekonomiskt problem. Alltför många nutidsmänniskor är på ett eller annat sätt mindre väl anpassade, trots att de ekonomiska villkoren förbättrats och samhällets socialförsäkringar kraftigt utbyggt för de många. Alkoholmissbruk, kriminalitet, skilsmässor och självmord förefaller att öka och är uttryck för anpassningssvårigheter. Andra symptom därför är psykosomatiska sjukdomar, stress och nervösa åkommor, som tycks bli allt vanligare och försakar samhället stora utgifter. Det behövs en bättre följsamhet av samhället med hänsyn till individens fysiska och psykiska förmåga för att de materiella förhållandena skall skapa den miljö som befordrar individens psykiska hälsa. Det krävs härför insatser ofta mer på det personliga planet, en fördjupad gemenskap mellan människorna i arbets- och samhällsliv, än enbart åtgärder för höjd levnadsstandard i materiellt avseende. Behovet av mentalhygieniska åtgärder anses icke i tillräcklig grad ha beaktats i vårt svenska samhälle.

Hur dugliga tjänstemän vi än har i våra sociala organ, så tycks de icke räckta till att lösa de många svårpassades problem. Samhället borde räkna med enskilda människors och organisationers insatser, även om det skall erkännas att mycket görs genom bidrag i olika former icke minst till ungdomsvården. Särskilt lämpligt tycks åldringsvården vara, där Röda korset gjort föredömliga insatser. Att vilja hjälpa är främst en fråga om individens inställning och idealitet, en uppfostringsuppgift som hem, skola och folkrorelser har försökt ta ansvar för. Har samhällets ökade insatser för att skapa trygghet möjligen bidragit till att minska medborgarnas frivilliga sociala insatser? Om så är förhållandet är detta en mycket stor förlust för såväl samhället som individerna. Samhället borde därför göra ännu mer än vad som hitintills gjorts för att stimulera frivilliglinjen i social verksamheten, och här kan samhällets organ i än större utsträckning vara med att administrera och ekonomisera.

Med stöd av ovanstående får vi därför hemställa,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om utredning angående möjligheterna att med olika stimulansåtgärder i ökad omfattning utnyttja frivilliga krafter i social verksamhet samt att få till stånd ökad samverkan mellan offentlig och enskild socialvård.

Stockholm i januari 1963

Sven Nyman

Eric Peterson

Gärda Svenson

Torsten Bengtson